

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΣΕΕ

Δίκτυο Υπηρεσιών Πληροφόρησης & Συμβουλευτικής εργαζομένων

Θέματα Κοινωνικής Ασφάλισης

Βασικές μεταβολές του Ν. 4387/2016 στο ασφαλιστικό σύστημα

Φεβρουάριος 2017

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Βασικές μεταβολές του Ν. 4387/2016 στο ασφαλιστικό σύστημα: Συνοπτική παρουσίαση.....	3
1. Σύσταση Ενιαίου Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης.....	3
2. Αναπροσαρμογή ασφαλιστικών εισφορών ελεύθερων επαγγελματιών.....	3
3. Αλλαγή του τρόπου υπολογισμού της κύριας σύνταξης.....	5
4. Μεταβολές στο θεσμικό πλαίσιο των συντάξεων χηρείας.....	6
5. Αλλαγές στο πεδίο της διαδοχικής ασφάλισης.....	7
6. Μεταβολή στο θεσμικό πλαίσιο της απασχόλησης συνταξιούχων.....	7
7. Αλλαγές στην προσωρινή σύνταξη γήρατος.....	7
Συντάκτης.....	8

Βασικές μεταβολές του Ν. 4387/2016 στο ασφαλιστικό σύστημα: Συνοπτική παρουσίαση

Ο Ν. 4387/2016 επέφερε σημαντικές αλλαγές στο σύστημα κοινωνικής ασφάλισης, οι οποίες επηρεάζουν το σύνολο σχεδόν των ασφαλισμένων της χώρας. Οι μεταβολές αυτές επικεντρώνονται κυρίως σε τρία βασικά σημεία :την ενοποίηση των ασφαλιστικών ταμείων με την σύσταση του Ενιαίου Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης, την αλλαγή στον τρόπο υπολογισμού και προσδιορισμού των ασφαλιστικών εισφορών και την αλλαγή στον τρόπο υπολογισμού των συνταξιοδοτικών και μη συνταξιοδοτικών παροχών. Οι σημαντικότερες από αυτές τις αλλαγές συνοψίζονται στα εξής:

1. Σύσταση Ενιαίου Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης

Συστήνεται Ενιαίος Φορέας Κοινωνικής Ασφάλισης, ο οποίος θα περιλαμβάνει όλα τα Ταμεία (ΟΑΕΕ, ΙΚΑ, ΕΤΑΑ, ΟΓΑ και Δημόσιο).

2. Αναπροσαρμογή ασφαλιστικών εισφορών ελεύθερων επαγγελματιών

Με τις διατάξεις των άρθρων 39 και 40 του ν.4387/2017 επέρχονται μεταβολές από 1.1.2017 στο καθεστώς υπολογισμού των ασφαλιστικών εισφορών των ελευθέρων επαγγελματιών, των αυτοαπασχολούμενων και των αγροτών που υπάγονται στην ασφάλιση του ΕΦΚΑ βάσει των γενικών, ειδικών ή καταστατικών διατάξεων του ΟΑΕΕ, του ΕΤΑΑ και του ΟΓΑ, όπως αυτές ίσχυαν έως την έναρξη ισχύος του ν.4387/2016, ανεξάρτητα από το χρόνο υπαγωγής τους στην κοινωνική ασφάλιση (ασφαλισμένοι πριν και μετά την 1/1/1992).

Βασικό γνώρισμα του νέου καθεστώτος είναι η μετάβαση για τον υπολογισμό των ασφαλιστικών εισφορών από το τεκμαρτό εισόδημα (ασφαλιστικές κατηγορίες για ΟΑΕΕ και ΟΓΑ και νέους ασφαλισμένους του ΕΤΑΑ), και τις σταθερές μηνιαίες ασφαλιστικές εισφορές (για τους παλαιούς ασφαλισμένους του ΕΤΑΑ), στο πραγματικό εισόδημα που προκύπτει από την άσκηση της επαγγελματικής δραστηριότητας.

Από 1/1/2017 καταργούνται οι ασφαλιστικές κατηγορίες του ΟΑΕΕ και πλέον βάση υπολογισμού των εισφορών αποτελεί το μηνιαίο εισόδημα, όπως αυτό καθορίζεται με βάση το καθαρό φορολογητέο αποτέλεσμα, από την άσκηση της δραστηριότητάς τους κατά το προηγούμενο φορολογικό έτος.

Επιπλέον ορίζεται ανώτατο και κατώτατο μηνιαίο εισόδημα που αποτελεί κατά μήνα τη βάση υπολογισμού των ασφαλιστικών εισφορών κλάδου σύνταξης.

Ποιοι θεωρούνται ελεύθεροι επαγγελματίες υπόχρεοι καταβολής ασφαλιστικών εισφορών σύμφωνα με το άρθρο 39 του ν.4387/2016

- Όλοι οι ελεύθεροι επαγγελματίες ασφαλισμένοι του ΟΑΕΕ (και επομένως και των ενταχθέντων σε αυτόν Ταμείων) ανεξάρτητα του χρόνου υπαγωγής τους στην ασφάλιση. Στους ελεύθερους επαγγελματίες περιλαμβάνονται – όπως άλλωστε ρητά αναφέρεται και στις Καταστατικές διατάξεις του τέως ΟΑΕΕ – σύμφωνα με την παρ.7 του άρθρου 39 και α) τα μέλη ή μέτοχοι οργανισμών, κοινοπραξιών ή κάθε μορφής εταιρειών, πλην ανωνύμων και ΙΚΕ, των οποίων ο σκοπός συνιστά δραστηριότητα για την οποία τα ασκούντα αυτήν πρόσωπα υπάγονται στην ασφάλιση του ΟΑΕΕ,
- Τα μέλη του ΔΣ των ΑΕ με αντικείμενο επιχειρήσεως επαγγελματική ή εμπορική ή βιοτεχνική δραστηριότητα σε όλη την επικράτεια, εφόσον είναι μέτοχοι με ποσοστό 3% τουλάχιστον
- Οι μέτοχοι των ΑΕ, των οποίων ο σκοπός είναι η μεταφορά προσώπων ή πραγμάτων με κόμιστρο, με ΔΧ αυτοκίνητα, εφόσον είναι κάτοχοι ονομαστικών μετοχών και
- Οι διαχειριστές των ΙΚΕ, καθώς και ο μοναδικός εταίρος μονοπρόσωπης ΙΚΕ.
- Οι ασφαλισμένοι του τέως ΤΑΝΠΥ που ασκούν ελεύθερο επάγγελμα
- Οι ασφαλισμένοι του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ και του ΕΤΑΠ-ΜΜΕ οι οποίοι, σύμφωνα με την παρ. 18 του άρθρου 39 (όπως αναριθμήθηκε με το άρθρο δεύτερο παρ. 6β του ν.4393/2016), κρίνονται ως μη μισθωτοί.
- Οι αμειβόμενοι με δελτίο παροχής υπηρεσιών για τους οποίους προκύπτει ότι το εισόδημα προέρχεται από απασχόληση σε περισσότερους από 2 εργοδότες (παρ. 9 του ίδιου άρθρου 39).

Ποσοστό μηνιαίας ασφαλιστικής εισφοράς κλάδου κύριας σύνταξης

Το ποσοστό ασφαλιστικής εισφοράς κλάδου κύριας σύνταξης ανέρχεται σε 20% από 1/1/2017. Τυχόν υψηλότερα ή χαμηλότερα ποσοστά στον κλάδο σύνταξης που προβλέπονται κατά την έναρξη ισχύος του νόμου, αναπροσαρμόζονται σταδιακά και ισόποσα από 1/1/2017 ώστε από 1/1/2020 το ποσοστό του ασφαλιστρού να διαμορφώνεται σε 20%.

3. Αλλαγή του τρόπου υπολογισμού της κύριας σύνταξης

Από την έναρξη ισχύος του Ν. 4387/2016 (13/05/2016) η κύρια σύνταξη από ίδιο δικαίωμα γήρατος ή αναπηρίας και από μεταβίβαση λόγω θανάτου προκύπτει από το άθροισμα αφενός της εθνικής σύνταξης και αφετέρου της ανταποδοτικής σύνταξης.

Εθνική σύνταξη

Η εθνική σύνταξη δεν χρηματοδοτείται από ασφαλιστικές εισφορές, αλλά απευθείας από τον κρατικό προϋπολογισμό. Το ανταποδοτικό μέρος της σύνταξης υπολογίζεται βάσει των αποδοχών επί των οποίων καταβλήθηκαν εισφορές και βάσει του ποσοστού αναπλήρωσης.

Εθνική σύνταξη δικαιούνται όσοι συνταξιοδοτούνται από ίδιο δικαίωμα γήρατος εφόσον διαμένουν μόνιμα και νόμιμα στην Ελλάδα, δηλαδή πληρούν τις προϋποθέσεις για τη χορήγηση άδειας διαμονής σε πολίτες χωρών εκτός ΕΕ, για τουλάχιστον δεκαπέντε (15) έτη.

Το πλήρες ποσό της εθνικής σύνταξης ανέρχεται στο ποσό των 384 ευρώ μηνιαίως και καταβάλλεται με τη συμπλήρωση των 20 χρόνων ασφάλισης.

Για κάθε έτος που υπολείπεται των 20 ετών ασφάλισης και μέχρι τα 15 έτη ασφάλισης, οπότε και συμπληρώνουν το όριο για την καταβολή της εθνικής σύνταξης, μειώνεται το ποσό κατά 2%.

Προϋποθέσεις χορήγησης πλήρους εθνικής σύνταξης

- Ο ασφαλισμένος να είναι 67 ετών με τουλάχιστον 20 έτη ασφάλισης ή 62 ετών με 40 έτη ασφάλισης.
- Να πρόκειται για πλήρη σύνταξη γήρατος εξ ιδίου δικαιώματος ή εξ αναπηρίας με ποσοστό 80%.

Σώρευση συντάξεων

Κάθε συνταξιούχος λαμβάνει μόνο μία εθνική σύνταξη. Ακόμη και στις περιπτώσεις σώρευσης συντάξεων χορηγείται μία εθνική σύνταξη, η οποία προκύπτει ως εξής:

- Αν δικαιούται ή λαμβάνει μία πλήρη σε ποσό σύνταξη και μία μειωμένη κύρια σύνταξη, χορηγείται το πλήρες ποσό της εθνικής σύνταξης.
- Αν δικαιούται ή λαμβάνει δύο μειωμένες κύριες συντάξεις, χορηγείται το ποσοστό της εθνικής σύνταξης που αναλογεί σε καθεμία, αρκεί το άθροισμά τους να είναι μικρότερο ή ίσο με το πλήρες ποσό της εθνικής σύνταξης.

Ανταποδοτική σύνταξη

Για τον υπολογισμό του ανταποδοτικού μέρους σύνταξης κύριας ασφάλισης λόγω γήρατος αναπηρίας ή θανάτου λαμβάνεται υπόψη ο μέσος όρος μηνιαίων αποδοχών του ασφαλισμένου καθ' όλη τη διάρκεια του ασφαλιστικού του βίου.

4. Μεταβολές στο θεσμικό πλαίσιο των συντάξεων χηρείας

Για τις συντάξεις χηρείας με ημερομηνία έναρξης καταβολής την 13^η Μαΐου 2016 το θεσμικό πλαίσιο ορίζεται ως εξής:

- Δικαίωμα σύνταξης χηρείας εφ' όρου ζωής έχει ο επιζών σύζυγος με τη συμπλήρωση του 55ου έτους ηλικίας του κατά το χρόνο θανάτου του συζύγου του.
- Δικαίωμα σύνταξης χηρείας με αναστολή μετά την πάροδο της τριετίας από το θάνατο του συνταξιούχου-ασφαλισμένου και έως τη συμπλήρωση του 67ου έτους ηλικίας έχει ο επιζών σύζυγος με τη συμπλήρωση του 52ου έτους ηλικίας του κατά το χρόνο θανάτου του συζύγου του.
- Δικαίωμα σύνταξης χηρείας μόνο για τρία έτη έχει ο επιζών σύζυγος ο οποίος δεν έχει συμπληρώσει το 52ο έτος της ηλικίας του κατά το χρόνο θανάτου του συζύγου του.
- Δικαίωμα σύνταξης χηρείας ανεξαρτήτως των παραπάνω περιορισμών με βάση την ηλικία έχει ο επιζών σύζυγος που κατά το χρόνο θανάτου του συζύγου του έχει τέκνο ή τέκνα τα οποία έχουν δικαίωμα συνταξιοδότησης ή αν και εφόσον είναι ανίκανος για την άσκηση κάθε βιοποριστικής εργασίας κατά ποσοστό 67% και άνω.

Οι διαζευγμένοι επίσης έχουν δικαίωμα σύνταξης χηρείας σε ποσοστό της σύνταξης γήρατος του θανόντος πρώην συζύγου σε συνάρτηση με τη διάρκεια που είχε ο γάμος και εφόσον αυτή ήταν μεγαλύτερη των 5 ετών.

5. Αλλαγές στο πεδίο της διαδοχικής ασφάλισης

Αρμόδιος φορέας παραμένει ο οργανισμός της τελευταίας χρονικής περιόδου της απασχόλησης εφόσον έχουν πραγματοποιηθεί στην ασφάλισή του οι χρόνοι ασφάλισης που ορίζονται στην νομοθεσία. Υπολογίζεται ως χρόνος θεμελίωσης συνταξιοδοτικού δικαιώματος ολόκληρος ο χρόνος της διαδοχικής ασφάλισης, ενώ και ο υπολογισμός του ποσού της σύνταξης ακολουθεί τις διατάξεις της βασικής σύνταξης από ένα φορέα σύμφωνα με τον νέο νόμο.

Τίθεται σε νέα βάση η ταυτόχρονη καταβολή όλων των τμηματικών συντάξεων από τον απονέμοντα φορέα και τους συμμετέχοντες φορείς, χωρίς να προβλέπονται μειώσεις στα ποσά όταν διαφοροποιούνται οι χρονικές προϋποθέσεις συνταξιοδότησης ανά φορέα.

6. Μεταβολή στο θεσμικό πλαίσιο της απασχόλησης συνταξιούχων

Στους συνταξιούχους ασφαλισμένους όλων των ασφαλιστικών φορέων που εντάσσονται πλέον στον ΕΦΚΑ και οι οποίοι εργάζονται παράλληλα από τις 12 Μαΐου 2016 θα πραγματοποιείται μείωση κατά 60% επί του ακαθάριστου ποσού του συνόλου των συντάξεων που λαμβάνουν, κύριων και επικουρικών, για όσο χρόνο διαρκεί η απασχόληση.

Ειδικά στην περίπτωση που οι συνταξιούχοι αναλαμβάνουν εργασία ή αποκτήσουν δραστηριότητα σε φορείς της γενικής κυβέρνησης, η καταβολή της σύνταξης ή των συντάξεών τους, κύριων και επικουρικών, αναστέλλεται για όσο χρόνο διαρκεί η παροχή της εργασίας τους ή των υπηρεσιών τους ή η δραστηριότητά τους.

7. Αλλαγές στην προσωρινή σύνταξη γήρατος

Το ποσό της προσωρινής σύνταξης ανέρχεται στο 50% του μέσου όρου των μηνιαίων αποδοχών του ασφαλισμένου κατά τους δώδεκα (12) μήνες ασφάλισης που προηγούνται της υποβολής της αίτησης συνταξιοδότησης, όπως προκύπτει από τη διαίρεση του συνόλου των μηνιαίων αποδοχών, οποτεδήποτε και αν καταβλήθηκαν διά 12. Το ποσό αυτό δεν μπορεί να είναι μικρότερο από την εθνική σύνταξη που αντιστοιχεί σε είκοσι (20) έτη ασφάλισης ούτε μεγαλύτερο του ποσού που αντιστοιχεί στο διπλάσιο αυτής, στο ύψος που διαμορφώνεται κάθε φορά, ενώ το ποσό της προσωρινής σύνταξης μειώνεται κατά ποσοστό 1/200 για κάθε μήνα που υπολείπεται από τη συμπλήρωση του ορίου ηλικίας το οποίο προβλέπεται για πλήρη σύνταξη, όσον αφορά τις αιτήσεις για μειωμένη σύνταξη λόγω γήρατος.

Συντάκτης

Άντα Σταμάτη